Skövde nya krematorium

Vision/Bärande idéer

Gestaltning som håller över tid:

- Begravningsplatsen förbereds och anläggs i naturliga etapper

- Byggnaden utrycker beständighet, har tydliga strukturer och utvecklingsbara strukturer och material som åldras väl

Utformning i samklang med omkringliggande begravningsplats:

- Byggnaden tar liten yta från begravningsplatsen och har ett läge som blir en hållpunkt/nod i det stora landskapsrummet

- Byggnadens alla funktioner har sin bestämda plats i förhållande till landskap, utblickar och angöringsmöjligheter

Trygghet, respekt och tillgänglighet:

- Begravningsplatsen är också är ett parkrum, befolkat av både besökare och förbipasserande

- Platserna och byggnaden utformas för att möta människor i olika situationer och med olika behov

En plats för alla oavsett tro:

- Tonvikten är lagd på ett neutralt parkrum vid dragningen av entrévägen och placeringen av byggnaden

- Krematoriets exteriör och interiör utformas med fokus på generella och tidlösa kvaliteter som inpassning i landskapet, genomtänkt rumsgestaltning, beständiga material och vacker ljusföring.

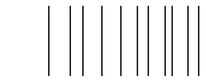

skogen

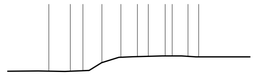

marken

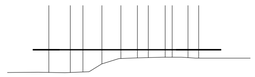

additionen/byggnaden

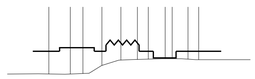

artikuleringen/funktionerna

Placeringen i staden

Platsens belägenhet med avskärande vägar gör den något svår att integrera med sin omgivning. Vi ser stor vikt i att bejaka alla möjliga kopplingar samt skapa flera nya. Genom en väl utvecklad begravningsplats i skogsmiljö med rekreativa egenskaper kan området befolkas mer och bli en länk mellan sjukhusområdet samt Södra Ryds bostadsområde och Karstorpsområdet.

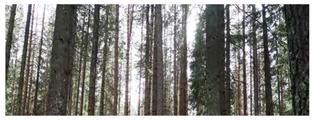

Platsens topografiska förutsättningar

Platsens topografiska förhållande gör den intressant men samtidigt svårtillgänglig. Begravningsplatsens utformning måste förhålla sig till och utgå från rådande förutsättningar så att topografin utnyttjas till sin fördel. Övergripande kan man tala om en högdel och en lågdel. På en fullt utbyggd begravningsplats blir det naturligt att förlägga huvudstråket i den lägre delen. Vid val av plats för krematoriebyggnaden känns det naturligt att välja högdelen. Nära himlen.

Platsens skyddsvärda delar

Fornlämningar som ska bevaras ser vi som delar som kan bevaras och fortsättningsvis utvecklas som skogspartier. De mest låglänta och fuktigare delarna är också områden som ska hanteras med varsamhet och integreras som rekreativa komplement till begravningsplatsen.

Platsens förutsättningar som begravningsplats.

Idag är större delen av området bevuxet med mogen produktionsskog med inslag av lövträd. Den täta granskogen i kombination med de topografiska förhållandena skapar en skyddad miljö med spännande rumsbildningar. I en successiv utbyggnad blir det viktigt att slå vakt om tillräckligt stora delar av skogen för att inte förlora denna känsla.

Marken som lämpar sig bäst för jordning av olika slag (kistor/urnor) är belägna på högdel respektive lågdel samt där sluttningarna är flacka. Branter och stupa sluttningar kan bevaras som skogbeklädda, och tillsammans med uppvuxen skog på fornminnesområden kommer det att bilda en stabil skogsstrukturbas för begravningsplatsen.

Mot omgivande vägar är det också av stor vikt att slå vakt om befintliga träd. I den framtida utvecklingen av begravningsplatsen kan man "mejsla" fram lagom stora rum för kist- och urngravar samt askgravlundar genom att bevara sammanhängande remsor av skog med fältskikt samt komplettera med nya träd och buskar.

white

Topografi

Förutsättningar begravningsplats

Fornlämningar, branter och våtmark sätter ramen för områdena som kan fungera för jordning samt var krematoriet kan placeras.

Etapp 1, Krematorium

Krematorium anläggs varsamt i befintlig terräng. Norra entrén skapas tillsammans med parkeringsplatser och en tillgänglighetsanpassad angöringsväg. Separat angöringsväg för produktion anläggs samt en gångväg som förbinder krematoriet till befintlig ge-väg åt sydväst

Etapp 2, Begravningsplats

Ekonomigård och fler parkeringsplatser anläggs Högdel och muslimsk del utvecklas successivt med begravningsplatser. Lågdel görs tillgänglig med rekreativ skogsväg som senare blir begravningsplatsens huvudväg.

Etapp 3

Södra entrén anläggs och lågdel utvecklas succesivt med begravningsplatser. Muslimsk del utvidgas. Gång och stigsystem utvecklas.

Etapp 4

Begravningsplatser samt gång och stigsystem öster om cykelvägen anläggs.

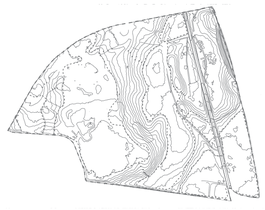

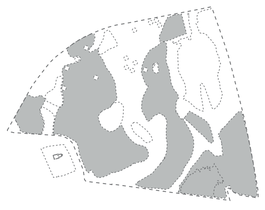

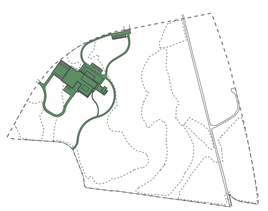

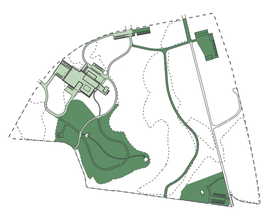

Tid och etapper

En mycket viktig aspekt i utvecklingen av begravningsplatsen blir hur den successivt ska anläggas. Det är av stor vikt att krematoriet anläggs på ett sätt som hushållar med yta och som fungerar både som egen gestalt och som viktig del av en fullt utbyggd begravningsplats.

När man längre fram startar omvandlingen till begravningsplats finns det all anledning att fortsätta detta etappvis baserat på en helhetsplan. På så sätt kan området behålla sina kvalitéer som rekreationsområde/skog under en lång tid och utbyggnaden kan ske varsamt efter behov.

Placering av krematoriet

Vi tror på förstudiens lösning av en souterrängbyggnad och har utgått från att hitta en plats lämplig för denna. Genom att placera byggnaden nära Timmervägen och med souterrängplanet mot nordväst ser vi möjligheterna med att skapa två tydliga delar där den ena kan utvecklas till en mycket funktionell arbetsmiljö och den andra vända sig mot besökaren samt upplevelsen av byggnaden i begravningsplatsen som helhet.

Som ett led i detta följer också att vi förordar två separata in- och utfarter mellan Timmervägen och krematoriet där den ena tillhandahåller en smidig arbetstrafik och den andra blir embryot till begravningsplatsens norra huvudentré.

Entréer

Att skapa en tydlig entré och angöring till begravningsplatsen från norr anser vi är mycket välgörande. Här finns idag redan en busshållplats och det är även här man kan skapa kopplingar till både Sjukhusområdet (norr) och Ryds bostadsområde (öster). I en vidare utveckling av begravningsplatsen och med den eventuella moskén kommer ytterligare en huvudentré från söder att utvecklas. Rörelsen över lågdelen mellan dessa entréer blir begravningsplatsen huvudstråk och troligen det mest frekvent använda av andra passerande.

Från den nordliga entrén tänker vi oss en väl regisserad vidare angöring mot krematoriet. Genom att anlägga en väg uppför höjden sätter man tonen för besökarens upplevelse på ett tidigt stadium. Man är ”inne”, man rör sig uppåt, man upplever en öppning/glänta i skogen och man möter ceremonidelen av byggnaden med sin tillhörande entré- och kransplats. Genom en enkelriktad rörelse/loop som i första hand riktar sig till ”besöket” skapar vi en lugn angöring som tillgängligt klarar både fordon och fotgängare.

Den västra infarten från Timmervägen gör det möjligt att hantera all arbetstrafik separerad från besökarna och skapar en lugnare inre del som är eftersträvansvärd på den fullt utvecklade begravningsplatsen. Entrén kommer också på sikt fungera som möjlig angöring för besökare då begravningsplatsen har utvecklats.

Anläggandet av krematoriet bör vara samlat med minimerade ingrepp i den befintliga miljön. Det är dock viktigt att man i den första etappen även anlägger en gångbana som kopplar ut mot Ryds kyrkoruin och cykelstråket som passerar där. På så sätt skapar man en tidig koppling som möjliggör angöring och flöden även från söder och väster.

Entré- och kransplats

Entréplatsen är ett yttre rum som hänger intimt samman med byggnaden och är, tillsammans med ceremonirummets ”diorama” och atriumgården, ett uttryck för förhållandet till och mötet med skogen.

Överblickbara tegelmurar med släpp och gluggar ger stadga åt platsen och formar utblickar mot den omgivande skogen. Här kan man samlas många men också vistas ensam. Golvet består till större delen av rektangulära platsgjutna betongskivor, i större format, som bryts av ett band släta och oregelbundna granitstenshällar. Bandet övergår i en frikostig vattenspegel som bildar fond åt den upphöjda kransplatsen med sitt tak och speglar himlen och trädens toppar. I framkant av vattenspegeln finns en lång och sittvänlig fris av granit. Denna kan också användas för kransar under en ceremoni.

Ekonomigården

Vi anser att detaljplanen anvisar ett lämpligt område för ekonomigård med en del mindre justeringar. Den befintliga cykelvägen kan utnyttjas, genom breddning i den norra delen, och användas för trafik som endast är kopplad till verksamheten. Belägenheten är rimlig med tanke på att den östra delen av en framtida begravningsplats kommer att vara minst attraktiv samt den sista delen man utvecklar i vår tänkta etappbyggnad.

white

ungshallen

atriumgården

vy från stora foajén mot entréplatsen

vy mot personalentren

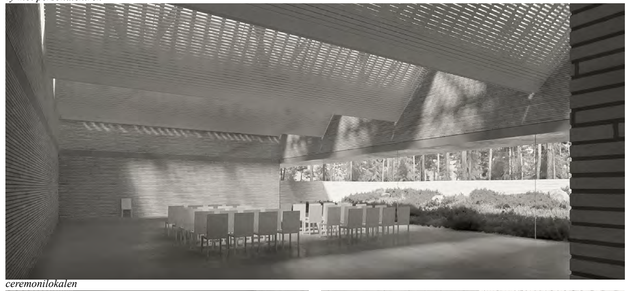

ceremonilokalen

vy från stora foajén mot ceremonilokalen

vy från ceremonilokalet mot innergården

vy mot entréplatsen

diorama från ceremonilokalen

Närheten till trafikled och huvudstråk på en tänkt begravningsplats är bra. Dock ser vi en fördel i att utveckla gården i samklang med områdets låglänta delar med öppet vatten. Det är av stor vikt att utforma även denna del utifrån tanken om den goda arbetsplatsen och som viktigt estetiskt tilltalande anläggning för förbipasserande.

Byggnadsgestaltning

Mötet med byggnaden sker tidigt där den skymtar mellan trädstammarna vid änden av den svagt sluttande entrévägen. Byggnaden är låg och utbredd med en horisontell takskiva som kontrasterar mot de vertikala trädstammarna. De ljusa fasaderna gör byggnaden tydlig i landskapet och de stora glasytorna annonserar ett publikt innehåll. Över den sammanhållande takskivan reser sig de veckade taken över de båda viktigaste rummen, ceremonilokalen och ugnshallen. Taken vänds åt olika håll och rummen görs därigenom synliga och igenkännbara dels från entrévägen dels utifrån Timmervägen.

Planen är robust och formad för att tåla förändringar. De olika delarna av verksamheten organiseras i löst sammanfogade kluster under den gemensamma takskivan. Inom varje kluster finns en flexibilitet dels i storlek dels i ordning, som innebär en utvecklingsmöjlighet utan att konceptet påverkas.

Genomskärande axlar, i form av korridorer med ljusinsläpp i ändarna, ger struktur åt planen och god kontakt med landskapet utanför.

Byggnadens rum möter landskapet på varierande sätt, gränsen mellan ute och inne gestaltas olika. För ceremonilokalen och foajéerna är transparensen stor och gränsen närmast upphävd, vilket poängteras av gemensamma material på mark/golv och murar/väggar.

Material

Materialpaletten håller hög kvalitet men är återhållen för att bilda en lugn och värdig bakgrund till ceremonier såväl som dagligt arbete. Fasaderna föreslås murade i ljust grävitt Columbategel. Det är även väggmaterial inomhus och återfinns också i murarna ute i landskapet. Den horisontella takskivan utgörs av ljus vitpigmenterad platsgjuten betong, ytskiktet ovanpå består av en matta av mossa. Ljust varmgrå betong finns även i golven, slipad och ytbehandlad, och materialet följer med ut på entréplatsen. Kvistfri mattlackad furu i dörrar och lätta väggar tillför ytterligare värme till interiören. Samma material återfinns i ceremonirummets veckade tak. Armaturer, trycken, beslag och detaljer i mässing, liksom klädda ytterdörrar, adderar en dignitet till byggnaden.

Publika delar

Ceremonilokalen ligger i fasad och öppnar sig mot den solbelysta skogen utanför via ett kontinuerligt glasparti mot nordost. Rummet saknar religiösa attribut men erbjuder ändå möjligheter till symboliska tolkningar genom ljussättning och utblickar mot naturen utanför.

Direkt insyn i ceremonirummet förhindras av utvändiga murar, som vidgar upplevelsen av ceremonirummet och ger möjlighet att skapa ett stycke förädlad natur som ett vackert blickfång, ett "diorama", med den befintliga naturen som utgångspunkt. Det som i första hand skänker rummet dess karaktär är det glasade och veckade taket. Genom en fackverkskonstruktion och en gles träpanel silas dagsljuset ner i rummet och ger olika stämningslägen beroende på väderlek och tid på dagen. Bakom träpanelen döljs även artificiell belysning. Rummets rektangulära form lämpar sig väl för fokus på bortre kortsidan, men möjlighet finns också att möblera mot glasfasaden eller motstående långsida. Skenor i de tre takvecken ger möjlighet att dela av rummet i mindre enheter med skärmar eller textilier.

Stora foajén är länken till ceremonilokalen. Materialmässigt är de lika, men den helglasade fronten mot sydväst gör den samtidigt till en förlängning av entré- och kransplatsen. Via en stor öppning i muren mot nordost har man bra kontakt med entrévägen och kommande besökare. Från stora foajén nås även bisättningsrummet där mindre ceremonier kan hållas.

Lilla foajén med egen entré från nordväst betjänar urnutlämningsrummet och anhörigrummet för besökare till kremationer.

Blominlämningen har egen entré från sydväst med externt pausrum.

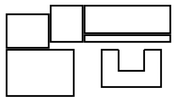

Olika aktiviteter

Löst sammansatta kluster med olika verksamheter

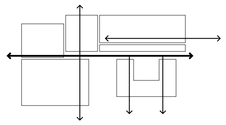

Långa siktlinjer

Axlar ger struktur åt planen och utblickar.

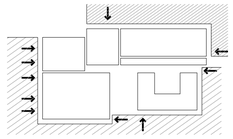

Entréer vetter åt olika håll

Entréer åt olika håll för publik och personal

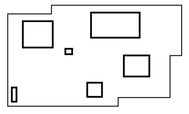

Sammanhållen byggnad

Sammanhållande takskiva med uttag för gårdar, lanterniner och förhöjningar

Flöden

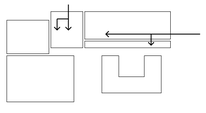

besökarens väg

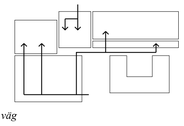

kistans väg

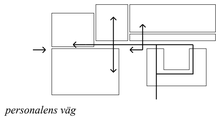

personalens väg

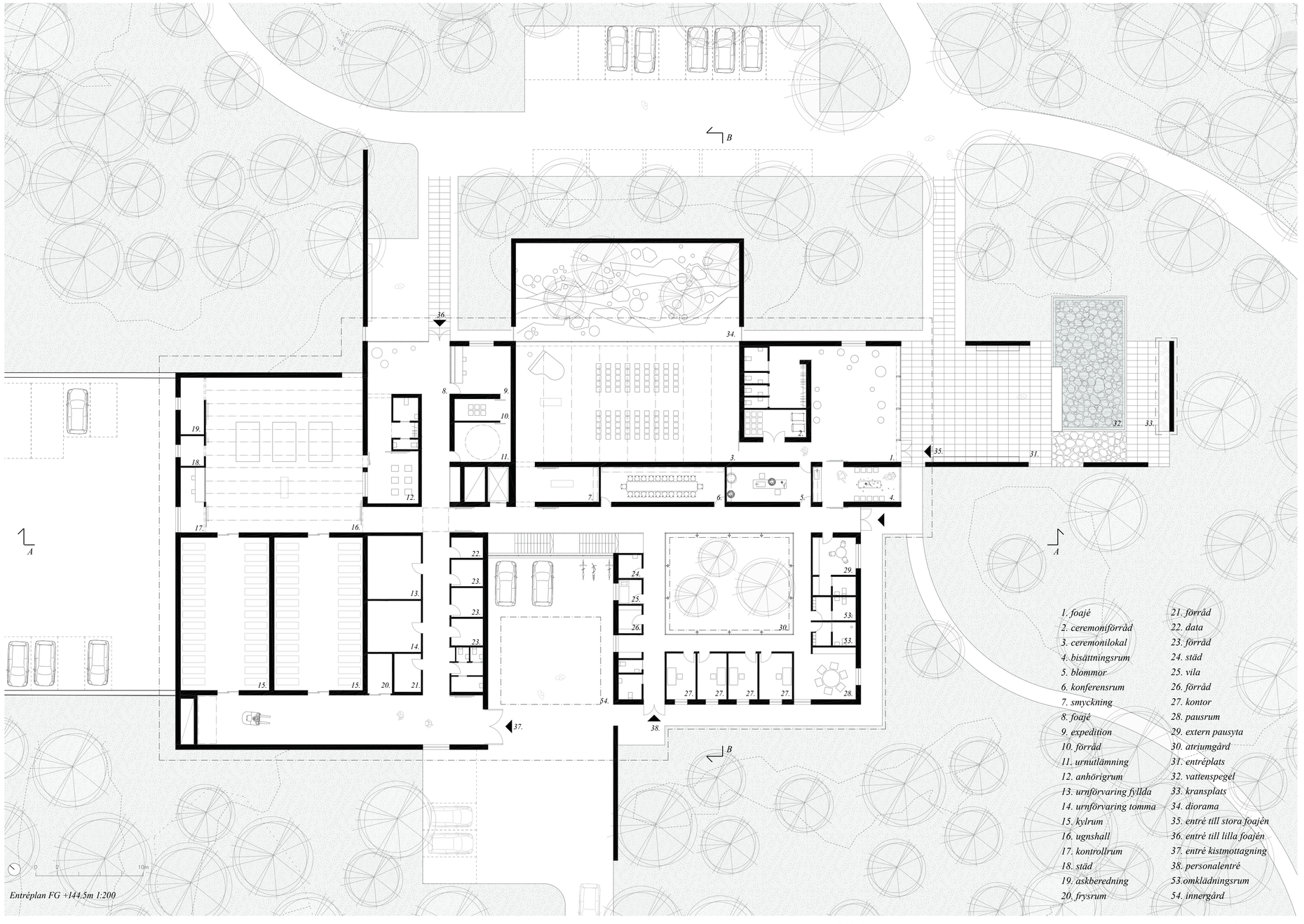

Entréplan FG +144.5m 1:200

1. foajé
2. ceremoniförråd
3. ceremonilokal
4. bisättningsrum
5. blommor
6. konferensrum
7. smyckning
8. foajé
9. expedition
10. förråd
11. urnutlämning
12. anhörigrum
13. urnförvaring fyllda
14. urnförvaring tomma
15. kylrum
16. ugnshall
17. kontrollrum
18. städ
19. askberedning
20. frysrum
21. förråd
22. data
23. förråd
24. städ
25. vila
26. förråd
27. kontor
28. pausrum
29. extern pausyta
30. atriumgård
31. entréplats
32. vattenspegel
33. kransplats
34. diorama
35. entré till stora foajén
36. entré till lilla foajén
37. entré kistmottagning
38. personalentré
53. omklädningsrum
54. innergård

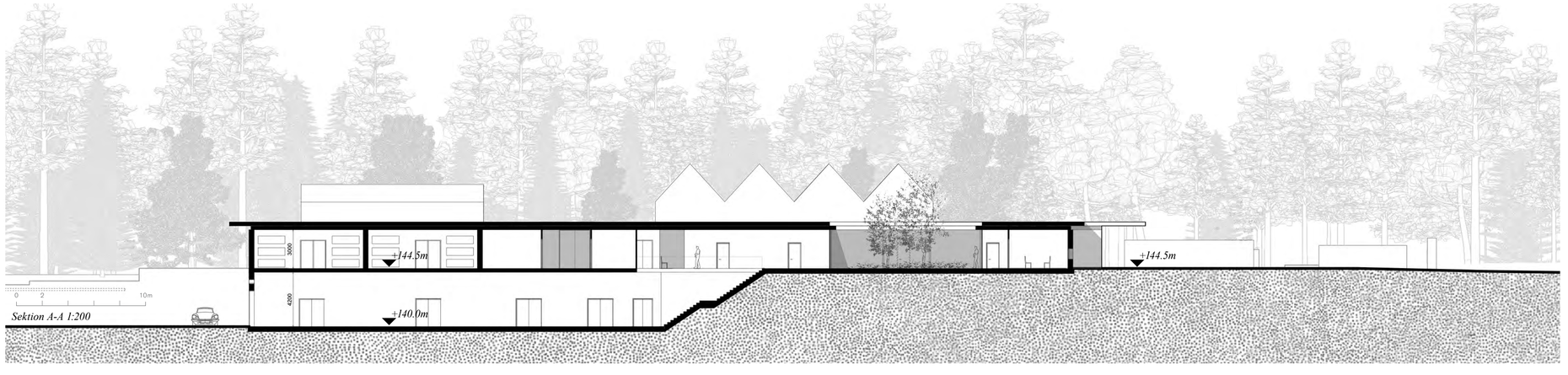

Sektion A-A 1:200

white

Personaldel

Personallokalerna samlas kring en öppen atriumgård som ger ljusa inre kommunikationer och ständig kontakt med naturen. Kontorsrum och pausrum har även fönster mot skogspartiet i sydost. Via byggnadens centrala korridor når man enkelt verksamhetsdelarna och trappan till teknikdelen i souterrängplanet. Personalentrén på övre planet vetter mot sydost och i anslutning till denna finns möjlighet till parkering, även under tak.

Verksamhetsdel

Vi betraktar ugnshallen som krematoriets andra ceremonirum. Väggarna är murade och taket veckar sig på motsvarande sätt som i den egentliga ceremonilokalen. Dagsljuset flödar in från norrvända glas. Över ugnshallen tänks det veckade glastaket ha en enklare konstruktion i stål, och där glaset d är öppningsbart med tanke på eventuella rökp Utblicksmöjligheter finns i ögonhöjd både mot nordväst och nordost.

Inlastning av kistor sker från en angöringsplat delvis under tak. Här finns även plats för vänta bilar. Inlastningen står i direkt förbindelse med kylrummen. Även från inlastningen och arbetslokalerna däromkring finns utblicksmöjli mot den omgivande naturen. Urnförvaringen och -utlämningen är placerade centralt och är lätt tillgängliga från både personallokalerna och verksamhetsdelen.

Teknikdel

Teknikdelen med verkstad, avfallsrum och garage mm ligger i souterrängplanet och nås från den rymliga lastgården mot Timmervägen. Här finns möjlighet till personalparkering och från korridoren nås hissen och trappan som leder direkt till personallokalerna och verksamhetsdelen på övre planet. Samtliga lokaler mot nordväst på souterrängplanet har dagsljusinsläpp via högt sittande fönster

Översiktlig teknisk beskrivning

Den övergripande principen för konstruktionen är längsgående betongväggar som bär en horisontell takskiva.

Taket över ceremonilokalen har en särskild uppbyggnad med enkla tvärgående fackverk i trä som stagas mot varandra till en veckad stabil konstruktion. Här utnyttjas konstruktionen som ett arkitektoniskt element och bidrar tillsammans med glastak och gles panel till ett intressant och komplext ljusspel. Förslaget är illustrerat med en stålbalk i fasad för att maximera transparensen och i möjligaste mån undvika pelare i glaspartiet mot "dioramat".

Det veckade taket över ugnshallen utgörs av en stålkonstruktion. När det gäller ventilation illustreras i förslaget enbart ett större schakt i anslutning till hissen. Huvudkanalisationen dras ovan rumsfilen som gränsar till ceremonilokalen.

Hållbarhet

Hållbarhetsbegreppet innefattar aspekter som miljömässig hållbarhet, beständighet, hälsa och välbefinnande. Att välja robusta material som håller över tid, åldras med värdighet och innebär ett minimalt framtida underhållsbehov bidrar till resurshushållningen.

En god arbetsmiljö är viktig vid en krävande arbetsplats som ett krematorium. I förslaget har lagts stor vikt vid enkel och rationell logistik men också sinnlighet i materialval, dagsljus och utblickar liksom integritet.

Flexibilitet inom varje verksamhetsdel innebär enklare ombyggnader vid framtida förändrade arbetsförhållanden. Energiaspekter och eventuell miljöcertifiering hanteras lämpligen i fortsatt projektering.

Ytor

BYA:	*2580m²*
(ex. atrium och öppning i innergård)	
BTA total:	*3200m²*
BTA pl.1	*2030m²*
BTA pl.0	*1170m²*
LOA total:	*2540m²*
LOA pl.1	*1930m²*
LOA pl.0	*610m²*
BIA	*80m²*
ÖVA	*400m²*

white

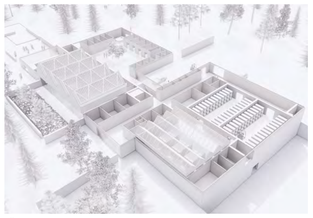

Översikt byggnad

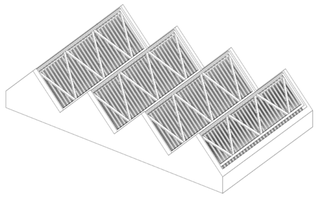

Bärning ceremonirum

Enkla fackverk samt sekundär och tredje ordningens bärning skapar en rationell struktur och ett intressant ljusspel i ceremonirummet.

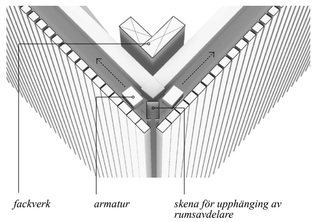

Detalj ceremonirum

(längsgående tvärsnitt av ceremonitaket)

En skena som möjliggör rumsindelning samt armaturer döljs av en tåtare montering av glespanel som avtar gradvis mot takets topp

Flexibelt ceremonirum

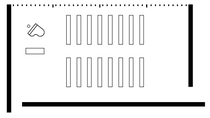

biosittning

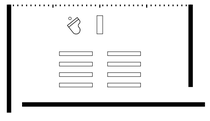

mot långsida

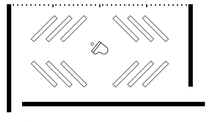

centriskt

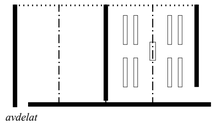

avdelat

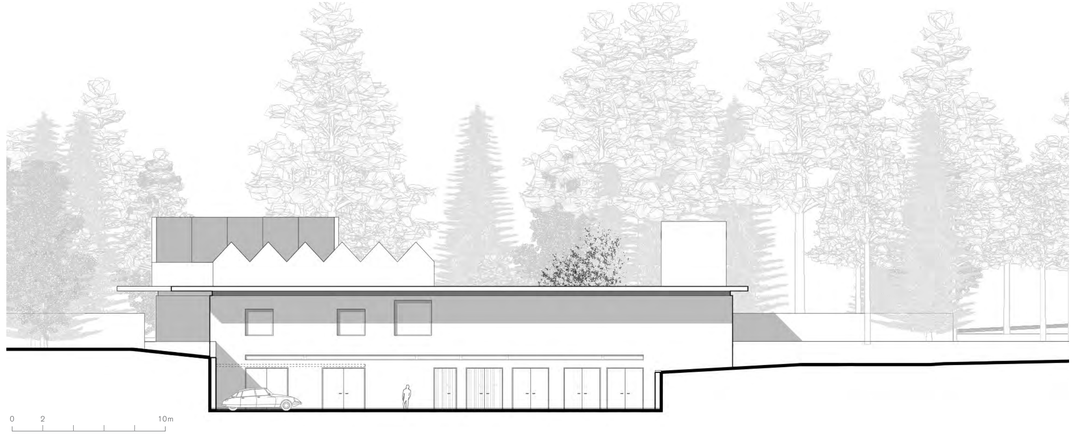

Fasad nordväst 1:200

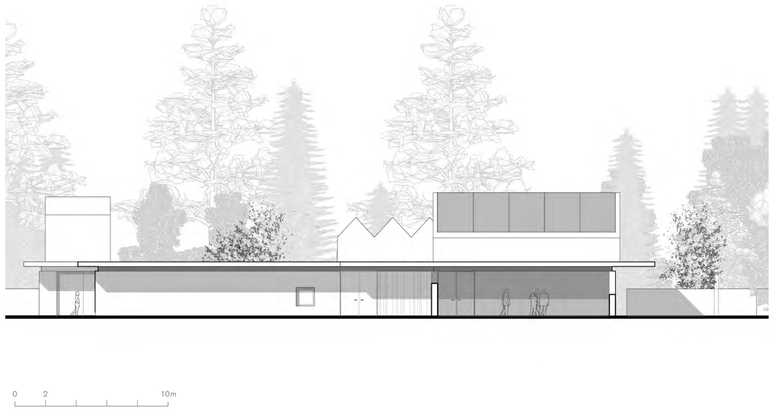

Fasad sydöst 1:200

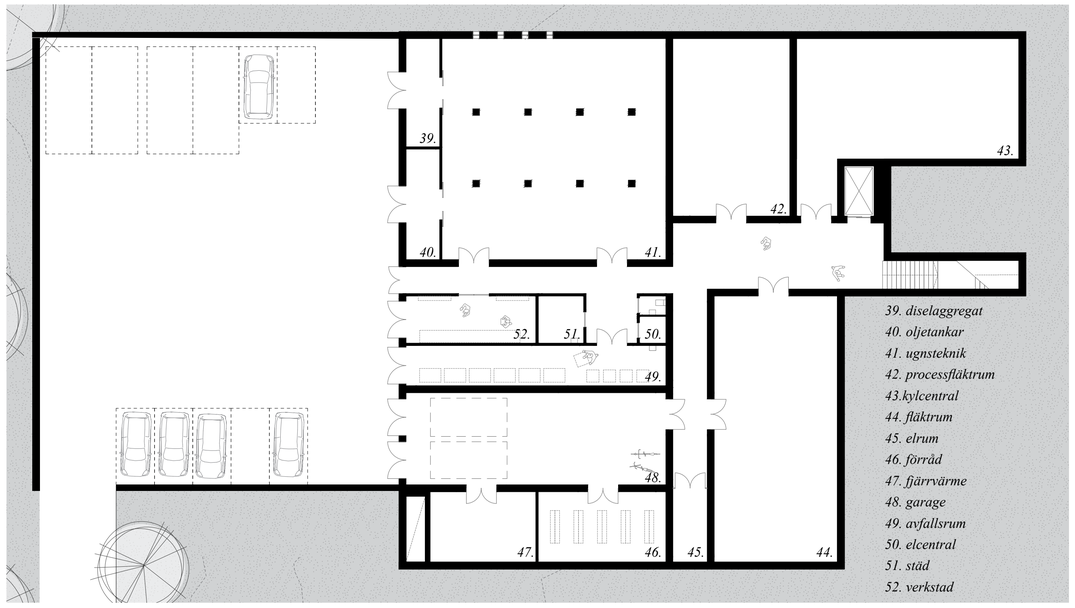

Plan 0 FG +140.0m 1:200

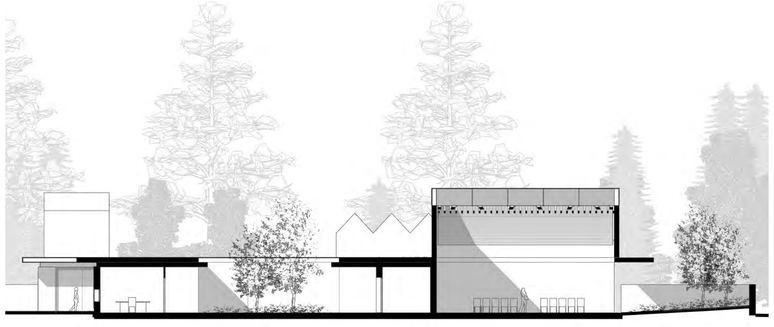

Sektion B-B 1:200

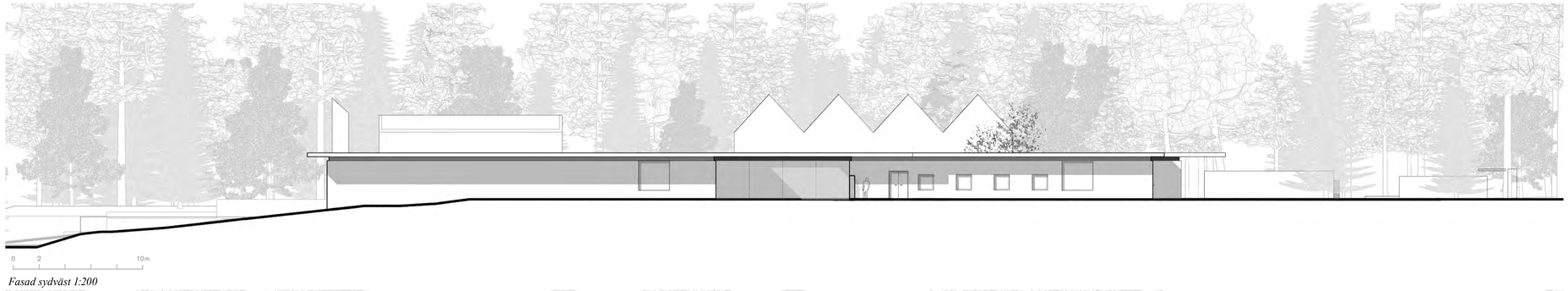

Fasad sydväst 1:200

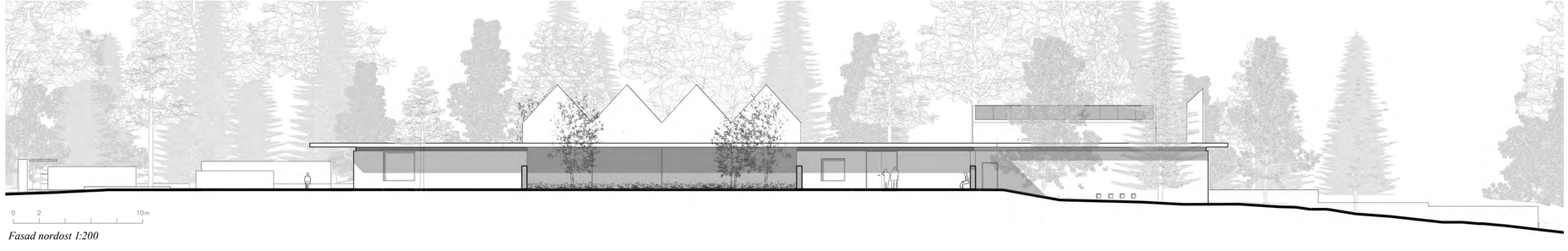

Fasad nordost 1:200